

Mathieu

Muze, Mythe, Mysterie

Lisette de Zoete

Mathilde

Muze, Mythe, Mysterie

Lisette de Zoete

Lecturis

Inhoudsopgave

Inleiding	9
1. Kind van de liefde - Zeeland, 7 juli 1938 tot 9 november 1959	13
<i>Cerila de Doelder</i>	23
<i>Nella van Iperen - de Doelder</i>	31
2. Amsterdam - 9 november 1959 tot 12 maart 1963	39
<i>Margreet van der Meer</i>	41
3. Willinks Muze - 12 maart 1963 tot 1971	49
<i>Joop van Loon</i>	67
<i>Rienus Roos</i>	73
4. Het Fenomeen - 1971 tot april 1975	81
<i>Fong-Leng</i>	107
<i>Marte Röling</i>	111
<i>Imca Marina</i>	117
5. Afscheid van Mathilde - april 1975 tot 1977	125
<i>Maria Heyboer</i>	157
<i>Lotti Heyboer</i>	161
<i>Adrian Stahlecker</i>	175
6. Het Fregatschip - 1977 tot 7 juli 1977	197
<i>Ger Lammens</i>	221
<i>Joop van Loon</i>	235
7. De Heilige Zeven - 7 juli 1977 tot 25 oktober 1977, 17:45 uur	253
<i>Joëtta Honnebier</i>	269
<i>Rozetta Zeegers</i>	283
<i>Fong-Leng</i>	293
? Mysterie - 25 oktober 1977, 17:45 uur tot 25 oktober 1995	299
<i>Peter R. de Vries</i>	319
∞ Mythe - 25 oktober 1977, 17:45 uur tot ∞	323
<i>Marjol Flore</i>	347
<i>Louis van Beek</i>	353
<i>Maurice Heerdink</i>	357
Epiloog	359
Dankwoord	374
Bronnen	377
Beeldverantwoording	380

Inleiding

'Ik doe alleen wat ik mooi vind.'

Mathilde

Mathilde en ik hebben nooit gelijktijdig geleefd. Een half jaar na haar dood op 25 oktober 1977, ben ik geboren. Het moet ongetwijfeld tijdens een kunstgeschiedenisles op de middelbare school zijn geweest dat ik voor het eerst over Mathilde hoorde. Juist omdat ik het exacte moment niet meer weet, vloeit haar essentie tijdloos en vrij over in mijn vroegste herinneringen. Mathilde mengt zich in mijn verbeelding grenzeloos met Doornroosje. Wanneer ik als kind met mijn ouders de Efteling bezoek, raak ik niet uitgekeken op haar sneeuw witte huid, haar lange blonde haren en haar oneindige wimpers. Zowel de schoonheid als de mysterieuze en duistere dramatiek van de schone slaapster raken mij in de kern.

In de jaren 90 groeit vanuit verwondering en bewondering mijn fascinatie voor excentrieke, iconische dames die nergens bij horen. Ongrijpbaar en veelal onbegrepen. Kwetsbaar en tegelijkertijd vol oerkracht. Bewust en doelgericht. Marilyn Monroe. Kate Bush. Nina Hagen. Tori Amos. Ook Mathilde wordt een steeds grotere bron van inspiratie. Wegdromend ver voorbij de ramen van mijn zolderkamer, op dat moment mijn uitzicht op de wereld, voel ik dat deze vrouwen uitstralen wat ik in die tijd nodig heb om te zien: vrijheid.

Wanneer ik begin 21ste eeuw aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht studeer, komt Mathilde gevoelsmatig voor mij nog dichterbij. Haar uitspraak 'Ik doe alleen wat ik mooi vind', ervaar ik als een vanzelfsprekendheid. Ik zoek én vind de schoonheid, essentie en mijn vrijheid in de kunst. Ik raak gefascineerd door de vraag hoe ik mezelf zo zuiver mogelijk kan uiten. Hoe bereik ik de ultieme creatie die mijn innerlijk weerspiegelt?

In 2003 studeer ik af op het onderwerp 'kunstenaarsdagboeken'. De onzichtbare grens tussen waar het persoonlijke leven vervloeit tot kunst, fascineert mij mateloos. In Mathilde zie ik een ultieme creatie. Zij verhief zichzelf tot Levend Kunstwerk. In haar uitingen ging zij mijns inziens zo dicht naar de kern, dat zij zichzelf daardoor leek te overstijgen. Daar waar Mathilde overduidelijk aardse beslommeringen en de beperkingen van het mens-zijn oversteeg, raakte zij het etherische. Zij was de kunst.

Rond 2001 begint mijn bewuste zoektocht naar Mathilde. Ik verzamel boeken en artikelen waarin zij wordt aangehaald. Bij Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid bestel ik een dvd met het spraakmakende *TV Privé*-interview dat Henk van der Meijden in 1977 had met Het Fenomeen. Ik bezoek Antiekcentrum De Looier in Amsterdam en maak foto's van Mathildes Fong-Leng-creatie die daar toen nog opgesteld stond. Bij een antiquair duik ik een handgeschreven brief van Mathilde op. Maar des te meer bronnen ik vind, des te meer vragen er in mij groeien. Hoe was zij? Wat vormde haar? Tot in hoeverre was de manier waarop zij zichzelf oversteeg misschien ook een vlucht? Was zij werkelijk vrij in haar vorm die voor mij op dat moment de ultieme creatie illustreerde?

Links: Mathilde in 1977.

Volgnum 1	GESLACHTSNAAM (Geslachtsnaam der Vrouw). 2	VOORNAMEN (Voluit geschreven). 3	M. V. 4	Beroeping der het hoofd van zijn gezin. (Art. 24, 30, II) 5	Dagteekening jaar der geboorte 6	Plaats*) van Geboorte. 7	geconseneerd van echt met S. voor huwelijksontbinding na vijfjarige scheiding van tafel en bed met T.		Kerkgenootsch. en erenging met Ge- doel (of andersz. geen art. 24, 30)
							Tal der over- ving. 8	Veranderingen in het dopenregister. 9	
1	de Boelders	Pierre Jan	K	Wid. 5. Aug	1908	Terneuzen	76	de Sijpeken	R.H.
2	Cove	Elizabeth	V	Wid. 9. Aug	1907	Keamslog	76	27 Jan 1938	R.H.
3	de Boelders	Miriam Kathilda Karica	V	Wid. 1907 1930	1930	Terneuzen			R.H.

Boven: Mathilde als baby. Onder: De inschrijving in het Bevolkingsregister van Terneuzen.

1. Kind van de liefde

Zeeland, 7 juli 1938 tot 9 november 1959

'Dem Reinen ist alles rein.'

Titus 1: 15 (Nieuwe Testament)

Het is de zevende van de zevende. Op die datum wordt in 1938 in Terneuzen te Zeeuws Vlaanderen het eerste kind geboren van Pierre Jean Baptiste de Doelder (Terneuzen * 5/8/1908, † Vlissingen 22/10/1968) en Elisabeth Adriana Cové (Zaamslag * 9/8/1907, † Middelburg 3/1/2003). Een meisje. Zij krijgt de namen Mathilda Maria Theodora, vernoemd naar Mathilda Sophia Maria Bauwens, haar oma van vaders kant. In haar jeugd is haar roepnaam Tilly. Al jong staat zij bekend als Tilly uit Terneuzen. Later werd Mathilde haar roepnaam. Voor zover bekend is de naam Mathilda nooit gebruikt.

Volgens de Chinese astrologie is haar geboortjaar 1938, het jaar van de Tijger. Daarover zegt Mathilde later dat zij dat een zeer romantische gedachte vindt. Op wat zij in zichzelf van de tijger herkent, antwoordt zij: 'Nou, ik denk als eerste aan alang-alang, het hoge gras. Dus tirailleursgewijs dingen benaderen. Ja, dat doe ik wel. Soms ook rechtstreeks aanvallen natuurlijk, en dan weer even *reculer pour mieux sauter*.'

Na Mathilde worden nog vier meisjes geboren. Neeltje Cerila Maria (Nella) in 1940, Maria Adriana in 1941, Adriana in 1944 en Cerila in 1949. Mathilde is naar eigen zeggen de enige die Rooms Katholiek is gedoopt. Later in haar leven verkondigt ze dat haar zusjes door haar moeder direct na hun geboorte met opzet protestants zijn gedoopt, dit om haar vader dwars te zitten.

'Twee geloven op een kussen, daar slaapt de duivel tussen', citeert ze een spreekwoord als ze tijdens een interview in 1977 over het huwelijk van haar ouders praat. Vader is Rooms Katholiek, moeder Nederlands Hervormd. Zij trouwen op 27 juni 1938 in Terneuzen. Pierre Jean Baptiste de Doelder is dan 29, Elisabeth Adriana Cové 30 jaar. Volgens Mathilde kwam haar vader aan wal, maakte hij avances naar haar moeder en was zij zelf daarvan het fenomenale gevolg. Mathilde: 'Ik was een kind van de liefde. Maar dat betekende in die tijd voor mijn moeder een schande. Ze moest met de handschoen trouwen.' Deze manier van trouwen waarbij een van de partners niet aanwezig kan zijn bij de huwelijksluiting, gebeurde volgens Mathilde omdat haar vader op zee was. Maar de huwelijksakte uit 1938 geeft aan dat de huwelijksvoltrekking niet in het gemeentehuis kon plaatsvinden 'wegens ziekte der bruid'. Ruim een week na de huwelijksdag wordt het kind van de liefde geboren. Vlak hierna vertrekt Pierre Jean Baptiste de Doelder voor een langere periode naar Singapore. Het verhaal gaat dat hij Mathilde pas na een aantal jaar voor het eerst zag en zei: 'Wat een lelijk kind.'

'Dat stelt niets voor, mijn vader vaart op een véél groter', zegt de kleine Mathilde trots tegen haar vriendinnetjes als ze naar de schepen kijken die op de Schelde voorbijvaren. Pierre Jean Baptiste de Doelder is hoofdwerktuigkundige bij Shell. Zijn leven is met de zee verbonden, evenals dat van zijn voorvaderen. Hij vaart de hele wereld over.

Linksboven: Het schip waarop Mathildes vader voer. Rechtsboven: Mathilde en haar moeder Elisabeth Adriana de Doelder - Cové. Linksonder en rechtsonder: Mathilde met haar oom Francois Andreas de Doelder in de Grenulaan te Terneuzen.

Niet alleen Mathildes gemis van haar vader is groots, ook haar bewondering voor hem. Ze fantaseert veel over hem als hij weg is. 'Soms kwam hij pas na drie jaar thuis. (...) Ik droomde hem een Vliegende Hollander, een kapitein Nemo.' Als hij thuiskomt neemt hij voor zijn vrouw en dochters veel cadeaus mee. Slangenleren tassen, goud, beeldjes van jade en ivoor, Wajangpoppen, kamferkisten. 'Wel, mijn papa was altijd op zee, drie jaar, later twee jaar', aldus Mathilde. 'Als hij terugkwam, dat vond ik geweldig. Een prachtig uniform met veel goud. En zeer veel cadeaus natuurlijk om zijn schuldgevoelens wat te dempen. Dus dat was heel prettig.' Alhoewel Mathilde op latere leeftijd toegeeft verstandelijk beter te weten, stelt zij dat doordat haar vader haar overlaadde met cadeaus, bij haar al jong de mening ontstond dat elk woord dat men zegt over liefde en trouw, onderstreept moet worden door daden. Daden in de vorm van cadeaus en aandacht.

Dit is niet de enige manier waarop Mathilde aandacht verlangt. De buurvrouw van het gezin is naaister en maakt prachtige jurken van de kleurrijke brokaten stoffen die vader van zijn verre reizen meeneemt. Mathilde is zeer perfectionistisch en weet altijd tot in detail hoe ze haar jurk wil hebben. Achteraf blijkt er vaak iets niet naar haar zin en staat ze erop dat het veranderd wordt. 'Als kind al had ik een voorliefde voor Byzantijnse pracht. Ik was al vroeg uit op uiterlijk vertoon, op een Bourgondische, overdadige pracht en praal', zegt De Zeeuwse Muze. Ze meent in haar ouderlijk huis de meest excentrieke te zijn geweest. 'Kind ga je zo de straat op?', vraagt haar moeder regelmatig, waarop Mathilde stellig antwoordt: 'Ja mama, ik wel.' Mathilde gaat ervan uit dat haar moeder haar zag als een koekoeksjong. Over haar jongere zusjes zegt ze: 'Die anderen zijn meer volgens het geijkte patroon.'

Joke Beeldens, jeugdvriendin van Mathildes zus Adriana, komt in Mathildes jeugd wel eens over de vloer bij het gezin. 'De meiden vonden het prachtig dat Mathilde altijd zo bezig was met haar uiterlijk', weet ze nog. 'Daarin was ze een enorme einzelgänger.' Daarentegen staat Mathilde ook in die tijd maar al te graag in de belangstelling. 'Ik ben altijd op mooie kleren gesteld geweest. Met m'n zusjes kocht ik vroeger in Knokke en Gent. Ik vind het leuk als de mensen naar me kijken. Soms een beetje vervelend, maar het zou nog vervelender zijn als ze niet zouden kijken.'

'Ik heb mijn moeder altijd als een concurrente beschouwd', zegt Mathilde op een ander moment. 'Ik bewonderde mijn vader enorm, wilde zelf de zee op. Het was altijd: wie heeft er het mooiste cadeautje gekregen, moeder of ik?' Ze spreekt buitengewoon koel over haar moeder: 'Ik heb haar nooit gekend. Ze bestaat niet voor mij. Het mens heeft mij als kind al vernederd door mij weg te geven.'

Mathildes verhaal over haar jeugd, waarvan de inhoud tot op het heden door haar familie wordt ontkend, begint er al mee dat zij bij de geboorte niet gewenst zou zijn. 'Dat mijn moeder mij kreeg toen mijn vader na een vluchtig bezoekje aan de wal met haar naar bed is geweest, is nog tot daaraantoe. Maar ik was daarna nog steeds niet gewenst', beweert Mathilde vooral in de laatste jaren van haar leven veelvuldig. 'Mijn moeder moest trouwen nadat het allemaal niet langer verborgen kon worden gehouden voor de buitenwereld.' Vervolgens zou zij zijn weggegeven toen ze twee weken oud was. 'Ze wilde mijn vader zien, die was in Rotterdam of Curaçao, dat weet ik niet zo goed. Daar wilde ze naartoe reizen en ik werd zolang uitgeleend.'

Mathilde zou door haar moeder naar de nonnetjes in Sint Jansteen zijn gebracht. Daarna zou ze bij 'oom Frans' en zijn vrouw aan de haven van Terneuzen hebben gewoond. Deze Francois Andreas de Doelder is een broer van haar vader en even-

Na ons gesprek lopen Cerila en ik richting de uitgang van het kantoor waar ze mij ontving. Ineens zegt ze tegen mij: 'Het leek net of ze er even bij was, toen die vaas met bloemen viel.' Ik kan niet anders dan haar antwoorden dat ik er exact zo over denk. Onderweg naar het station realiseer ik me bij elke stap wat de waarde is van wat Cerila mij meegaf en wat nu in mijn tas zit: haar fotoboek. Dit ongeveer drie centimeter dikke plakboek met een dikke, zachte voorkant vol rode klaproosachtige bloemetjes met mosgroene en paarsbruine bladeren op een felblauwe achtergrond, bevat niet alleen jeugdfoto's. Behalve een aantal door Mathilde gemaakte opnames zitten er ook beschreven kaarten in die Mathilde tijdens haar verre reizen aan Cerila stuurde. Veel is door de loop van de jaren kwijtgeraakt, maar wat Cerila nog kon vinden heb ik meegekregen.

Eenmaal in mijn hotelkamer in Zoutelande waar ik die nacht verblijf, bekijk ik het fotoboek. Sommige foto's zijn stevig ingeplakt met lijm, andere zitten er losjes in met fotohoekjes. Die laatste haal ik er voorzichtig uit om te kijken wat er achterop staat. Vaak is door Mathilde genoteerd waar de foto is gemaakt. Ik zie onder meer Anchorage, Portage Gletscher, Hatanuska Gletscher, de Acropolis in Athene, kangoeroes in Australië en de woestijn in Perzië voorbijkomen. Ook zit er een aantal ansichtkaarten in het boek met afbeeldingen van het werk van Carel Willink, gericht aan haar ouders en Cerila. 'Voor mijn liefste Sammy, je Mathilde', schrijft Mathilde achterop een foto van zichzelf.

Die nacht in Zeeland droom ik dat iemand zacht door mijn haar strijkt. De droom is zo realistisch dat ik wakker schrik.

De volgende ochtend sta ik om zeven uur op om de zonsopgang mee te maken. In het donker klim ik over de duinen naar het strand. In mijn rugzak zit het fotoboek. Daarin, op een van de vergeelde rechterbladzijden, een foto van Mathilde uit 1977. Ze zit op een bank in de naar haar genoemde galerie. Op het linkerblad is een foto ingeplakt van het schip waarop haar vader voer. Mathilde omschreef zichzelf in de laatste jaren van haar leven menigmaal als een 'fregatschip'. Ik kijk uit naar het strand en de zee en denk aan de twee schepen die elkaar raken nu het boek gesloten in mijn rugzak zit. Geleidelijk verandert de lucht van kleur, een nieuwe dag begint. Het inktzwart van de nacht en het inktzwart van de zee laten de horizon nog niet zien, maar nu verandert langzaam het diepste donker in lichtgevend blauw. De nachtwolken zijn nog donker als dreigende Willink-wolken. In de verte verschijnt plotseling een met de lucht contrasterend, warm oranjegeel licht dat stilaan en rechtlijnig over de horizon glijdt, alsof het balanceert op het exacte midden van een spiegel en haar weerspiegeling. Met in mijn rugzak de twee elkaar rakende schepen, haar vader en zijn dochter, zie ik recht voor mij hoe een gigantisch vrachtschip de horizon zichtbaar maakt.

Na mijn bezoek aan Zeeland lijkt de energie rond mijn zoektocht naar De Muze volop in beweging te zijn gezet. Enkele dagen later kom ik in een Avenue uit 1976 het artikel Mathilde de maan tegen, geschreven door Cri Stellweg. De journaliste geeft Mathilde een bos bloemen, heldergele tulpen en pauwblauwe irissen. De bos gaat gauw in een longdrinkglas en wordt op een piëdestal voor een grote antieke spiegel gezet. Even later valt met een overdonderende klap het glas met bloemen op de grond.

Niet lang na mijn bezoek aan Cerila, laat zij mij weten dat Nella van Iperen - de Doelder, nu Cerila's oudste zus, ook graag met mij wil praten. Nella heeft nog nooit met een onbekende gesproken over Mathilde, maar nadat Cerila haar heeft verteld over ons gesprek, wil zij mij graag ontmoeten.

Ontmoeting met Nella van Iperen - de Doelder

Op een warme lentedmiddag bel ik Nella van Iperen – de Doelder. Wanneer zij opneemt, hoor ik in haar stem ver weg maar overduidelijk een klank die exact als Mathilde klinkt. Ik probeer mij een voorstelling te maken van Nella. Omdat zij op het internet en in de bronnen rond Mathilde onvindbaar is, ben ik extra benieuwd hoe ze zal zijn, de zus die nooit eerder met de buitenwereld sprak over Mathilde. Enkele weken later reis ik naar Den Haag.

Ik bel aan bij een statig huis. De deur gaat open. Tegenover mij staat onmiskenbaar Mathildes zus. Ze ziet er jonger uit dan haar leeftijd van 74 jaar. Haar lange lichtblonde haar heeft ze half opgestoken met kleurrijke clipjes. Haar nagels heeft ze in verschillende felle kleuren gelakt. Haar ogen stralen, haar wimpers lijken de zon. Wanneer ik Nella zeg dat het me aan Mathilde herinnert, vertelt zij dat ze na het overlijden van haar zus, twee plastic tassen meekreeg, gevuld met mooie doosjes vol wimpers. Ze vinden hun leven rond de ogen van Nella, die mij sprankelend aankijkt terwijl ze over haar oudste zus vertelt en zo de jaren spiegelt.

Mathilde in haar kamer in Amsterdam.

'Hier heeft Mathilde meneer Willink ontvangen'

"Mathilde betaalde vijftig gulden per maand, in die tijd was dat veel geld. Dat kwam door de plek, direct aan het Leidseplein. Deze locatie is van alle tijden. Daarbij, het was een grote kamer. Wie weet heeft Mathilde zich alleen op de Admiraal de Ruijterweg laten inschrijven en is ze direct hier komen wonen. We hebben geen idee waarom ze alleen daar ingeschreven stond. Ze huurde de kamer hier met toestemming van ons bestuur. Het bestuur was eigenaar van dit pand. Ze is hier in 1959 komen wonen en in 1963 is ze weggegaan, precies de periode vanaf het moment dat zij uit Zeeland kwam tot ze naar Willink verhuisde.

Koningin

Later was het bij ons hot news dat Mathilde hier had gewoond, Ze was toen regelmatig in het nieuws met haar creaties en uitdossingen. De oud-depouthoudster vertelde dat ze destijds van de meisjes die in de winkel werkten heeft gehoord dat meneer Willink 's middags geregeld de winkel in kwam en meteen door naar boven liep. Waarschijnlijk dacht hij dat iedereen daar wel wist waarvoor hij kwam. Na een uur kwam hij altijd weer terug. Dat waren spannende verhalen. Hij was ook een stuk ouder, dat viel op, vooral bij die keurige veelal ongehuwde dames hier in de winkel. Die waren misschien wel jaloers, haha. Ik heb haar vaak zien lopen in Amsterdam, het was een hele gebeurtenis als je haar zag. Ze liep statig, kaarsrecht. Zij keek voor zich uit met een uitstraling van: De wereld moet naar mij kijken in plaats van ik naar de wereld. Dat viel mij op. Ze liep als een koningin door de stad, ze was een bezienswaardigheid. Rondom haar zag je de hele wereld zich honderd keer omdraaien. Fantastisch. Zij vond die aandacht prachtig, anders doe je dat natuurlijk niet.

Geniaal

Het is dramatisch en diepriet hoe er een einde is gekomen aan haar leven. Ze was niet opgewassen tegen die laatste vrouw van Willink en evenmin tegen alles wat die situatie met zich meebracht aan negativiteit. Het is een klap geweest in haar leven die zij niet kon opvangen. Dat zegt uiteraard wel iets over iemand want er zijn meer mensen die door hun echtgenoot bedrogen worden. Op de een of andere manier is er iets in haar hoofd veranderd. In de tijd met Willink kon ze zich de creaties van Fong-Leng permitteren. Samenleven is natuurlijk anders dan helemaal alleen staan. Als je toch wilt vasthouden aan wat was, dat gaat gewoon niet. Het is jammer dat Mathilde daardoor zo'n klap heeft gekregen. Het is altijd moeilijk om in relaties te kijken. Mathilde en Willink waren allebei geniaal in wat zij deden, daarin hadden zij hun pact gesloten. Misschien dat zij zich daarom zo verraden heeft gevoeld. Het is zonde, heel jammer.

Het is een leuk idee dat zij hier heeft gewoond. In deze achterkamer heeft Mathilde meneer Willink regelmatig ontvangen. Hier is het toch allemaal een beetje begonnen."

AMSTERDAM
Rijksmuseum
National Gallery
Musée National
Eichemuseum

9 januari '63

Wisk

BRIEVEN
STEDS
AANTEKENINGEN

Uitgever: Houthart - Amsterdam - No. VII

De Heer
P.J.B.
Gene
Ter

lieve Papa en Mama,
Ik wil jullie vanuit Amsterdam nog
een paar korte foto's van de
prettige week die ik bij jullie had.
De tijd ging ontzettend snel.
Bevalt jullie de televisie nog steeds?
De Papa al terug van het prachtige
Indische schip? In het verhuurde naar
Rijksmuseum is ^{de} bladzijde het Rijksmuseum
op de kaart (zie pijl).
Kieftje Papa en Mama, ik geef jullie
allemogelijk veel plezier en
omhelzing. In liefhebbende Mathilde

Eupercolor

Ansichtkaarten die Mathilde aan haar ouders stuurde vanuit Amsterdam.

NEDERLAND 4 CENT 1963
 NEDERLAND 4 CENT
 ENEN 1963
 g. Mevrouw
 de Baelder-
 Coné
 Straat 31
 meixles,
 L.H.

NEDERLAND 4 CENT
 NEDERLAND 4 CENT
 HILVERSUM
 DOE WA... 75.5
 Mevrouw E.A.
 de Baelder-Coné
 Nieuw Straat 31
 Hilversum.
 L.H.

edition and copyright © stedelijk museum amsterdam

Allerliefste Mama,
 Ik wens je heel prettige
 Paardagen.
 Heel veel succes en om-
 helzingen van je
 liefhebberde
 Karel

Carel Willink 1900
 tuin in de winter
 garden in winter
 jardin en hiver
 Garten im Winter

Ontmoeting met Imca Marina

In mijn allereerste droom over Mathilde zit ik samen met haar in een kleine kamer, wachtend op een boot die zal binnenkomen in de haven. Daarna volgt een droom die zich steeds herhaalt. Ik zie Mathilde bij haar graf. Sierlijk draait ze rond, gehuld in flonkerende wolken van transparant goud en parelmoer, terwijl haar creatie zowel monumentaal als gracieus vloeiend meebeweegt. Ze kijkt mij onafgebroken aan. Dan wijst ze iets aan. Niet met één vinger maar met haar hele hand, de palm naar boven, alsof ze mij iets presenteert.

Het is voorjaar 2003. Vanwege de zich almaar repeterende droom besluit ik naar begraafplaats Westgaarde te gaan. Na even bij haar graf te hebben gestaan, ga ik er vlakbij zitten, op een houten bankje. Vanaf het bankje kijk ik naar haar graf. Waar zij mij in mijn droom herhalend iets aanwees, vond ik niets essentieels. Een takje, een verdord herfstblad. Ik vraag me af of het niet raar is dat ik me door een droom naar deze plek heb laten sturen. Tegelijkertijd zegt mijn intuïtie dat ik nog even moet wachten. Ineens komt op het pad vlakbij een wagentje aan rijden. Er stapt een medewerker van Westgaarde uit. Wanneer hij mij passeert, knikt hij vriendelijk en loopt rechtstreeks door naar Mathildes graf. Mijn hart bonkt terwijl de tijd stil lijkt te staan. Het voelt alsof ik in een toneelstuk ben beland, de dingen volgen zich op zoals het hoort, met mijn droom als script. De medewerker staat bij Mathildes graf, lijkt daar iets te doen en loopt weer weg. In het voorbijgaan groet hij mij opnieuw. Ik loop nogmaals naar haar graf. En daar, op de plek waar net nog 'niets' was, exact op de plek die zij mij in mijn dromen aanwees, staat nu een donkergroen bordje met daarop de vraag of een eventuele bezoeker zich wil melden bij de administratie.

De dame bij de administratie vraagt mij of ik familie van desbetreffende persoon ben of haar gekend heb. 'Nee...' antwoord ik. 'Nee... Maar ze fascineert mij en uit respect kwam ik hier langs.' De vrouw loopt naar achter en komt terug met een dik pak administratie en de mededeling dat het graf geruimd gaat worden. Westgaarde kan de rechthebbende niet meer traceren. Ik noteer wat namen en nummers en beloof het een en ander uit te zoeken. Wetend dat Imca Marina een goede vriendin van Mathilde was, bel ik haar. Het is het begin van ons contact.

Ruim tien jaar na ons eerste telefoongesprek, rijd ik richting Midwolda. Groningen hult zich die dag in onstuimige, grafietgrijze wolken. Voorafgaand aan mijn bezoek vind ik verschillende artikelen waaruit blijkt wat Mathilde vond bij Imca: rust. 'Zal ik een pot thee voor je zetten?', vraagt de zangeres, als ik eenmaal bij haar in haar woonkeuken zit. 'Verse mint met citroenmelisse? Eigen oogst. Heerlijk, daar word je blij van.' Met een lach voegt ze eraan toe: 'Ik ben een oude kruidenheks hoor.'

Al pratend over De Zeeuwse Muze besluit ik Imca het voorval met de vaas bij Cerila te vertellen. Imca luistert aandachtig. Exact op het moment wanneer ik zeg dat de vaas op de grond kletterde, worden we tot onze grote verbazing opgeschrikt door luid glasgerinkel. 'Mijn goden,...', reageert Imca. We staan op om samen te gaan kijken wat er gebeurd is. In de gang voelen we een ijskoude wind langs de kier van een deur waaien. Een raam in de kelder ligt in duizenden stukjes op de grond. 'Dingen gebeuren. Er is wel een reden voor, maar dit is geen toeval', zegt Imca wanneer we ons weer in de warme, knusse keuken bevinden. Terwijl ze de kruiden voor onze thee bij elkaar pakt draait ze zich om, kijkt mij doordringend aan en zegt: 'Het valt ons toe.'

‘Ze stond hier rustig dertig overhemden te strijken’

“Via Fong-Leng leerde ik Mathilde kennen. Dat waren twee uitzonderlijke vrouwen bij elkaar. Fong-Leng met haar prachtige zwarte haren en schitterende creaties en Mathilde daarnaast, blond en extravagant. Het klikte tussen ons. Als Mathilde oververmoeid was en zowel het stadsleven als de jetset even wilde ontvluchten, kwam ze een aantal dagen heerlijk bij mij uitrusten in mijn boerderij in Oudendijk.

Lemumba’s

Als Mathilde hier wilde zijn, haalden we haar op. Zij liet zich altijd rijden. Ik zag het meteen aan haar als het niet goed ging. Dan had ze een slechtere huid. Drinken en roken deed ze nooit en ze leefde gezond, maar de breuk met Willink kon zij niet verwerken. Als ze eenmaal hier was zei ik haar: ‘Zo, eerst maar eens een paar dagen slapen.’ Daarop antwoordde ze stevast dat ze niet kon slapen. ‘Waarom heeft Willink mij zo gelaten? De Maître, hoe kon hij mij zo laten?’, vroeg ze zich af. Ik zie haar nog voor me. Terwijl ze die woorden uitsprak, hield ze met haar handen de tafelrand vast, om het tafelblad geklemd. Mathilde kon die laatste periode van haar leven enorm in de put zitten. Wij maakten dan ‘s avonds voor haar een Lemumba, een beker hete melk met rum en honing. Mijn vriendin Leida kookte dat voor Mathilde. We serveerden het met een servetje erbij. ‘Dit moet je opdrinken, Marie!’, zei Leida haar dan. Vervolgens sliep Mathilde de hele nacht als een roosje.

Een geïncarneerde Geisha

Voor een vrouw was Mathilde vrij lang. Zij ging richting de 1 meter 80. En dan had ze daarbij nog plateauzolen aan. Haar staarten waren van Noors blond haar. Ze had zelf al prachtig haar maar door die extra staarten werd het enorm dik. Het

was enorm zwaar, daarom was ze bang dat ze kaal zou worden. Die zogenaamde slakkenhuisjes vond ik het mooist bij haar. Ze trok dat haar strak en dan vlocht ze die staarten erdoor. Dat werd strak vastgezet, dat doet echt zeer. Ze ging zo slapen ermee, ‘s avonds deed ze niets uit. Ook haar make-up haalde ze er niet af. ‘s Nachts was het net een spook. Als ze sliep had ze een masker van stof op. Ze lag altijd kaarsrecht te slapen. Mathilde was net een geïncarneerde Geisha.

Narcistisch

Mathilde had een vooruitziende blik. Zij is absoluut tijdloos. Klassiek én futuristisch. Een lopend kunstwerk. Ze kon ook alles zo mooi en zeer beeldend verwoorden. Daar hadden wij samen vreselijke lol om. Mathilde had er, net als ik, een soort genoeg in om zeer uit de tijd geraakte woorden met veel zeggingskracht te gebruiken. Woorden als ‘onverwijld’. Over haar stem zei ik vaak: ‘Een octaafje lager, lieverd...’

Mathilde was alleen maar geïnteresseerd en geïnspireerd door dingen waarin zij kon uitblinken. Daarom ook was zij een van de meest perfecte stewardessen die je je kon bedenken. Ze was ervoor geboren. Een rolmodel. Dat deed zij met geweldige overtuiging. Mathilde kon zeer dienend zijn. Maar daar kreeg ze de credits voor, en dát wilde ze. Zij wilde bewierookt worden. Exact zo was zij dienend voor Willink en ook zo bewierookte hij haar.

Mathilde was volkomen narcistisch. Daarin was Mathilde prachtig, op een eerlijke manier. Elitair was zij absoluut niet. Wel met elan maar niet uit een gore ijdelheid. Nee, Mathilde was gewoon zo. ‘Ik wil overal wel spiegels’, vertelde ze mij. Als ze maar poseren kon. Ze zei vaak: ‘Imca, ik ben zo’n narcist.’ Dan antwoordde ik grappend: ‘Nou laiverd, hoe kún je het zeggen.’

Mathilde met Edgar Vos en Imca Marina.

Twee Hendrikken

Haar kennis van de kunstgeschiedenis was enorm. Zij wist ontzettend veel van de oude meesters. We gingen gezamenlijk naar het Rijksmuseum en bespraken daar uitgebreid de werken. Samen zaten we dan schilderijen te ontleden in perspectieven, kleuren en composities. We voerden hele gesprekken over of een kleur nou vermengd was met okergeel of loodwit. We hadden het vaak over kunst, zij wist daar zo ongeloflijk veel van. Wanneer ik haar vroeg wanneer de schilder Hendrik Koekkoek leefde, begon ze te vertellen dat er meerdere Koekkoeken waren. Dat wist ik, maar dan wist zij weer exact dat er ook twee Hendrikken waren. Zij wist altijd zulke uitzonderlijk gedetailleerde dingen, ook over mythologie. *De Stervende Slaaf* van Michelangelo fascineerde haar.

IJzersterk

Als ze hier was rustte ze niet alleen uit, we deden ook van alles. Samen liepen we eens op de dijk om heerlijk uit te waaien. Na de wandeling gingen we naar Hoorn bij een Chinees eten. Aldaar bekeek een oude man haar helemaal en zei op zijn West-Fries: 'Jou zou ik nooit als vrouw willen hebben.' Mathilde reageerde vlijmscherp: 'Mijn beste man, dat zal ook écht niet gebeuren.' Ik kwam niet meer bij. We hebben zo gelachen!

Soms gingen we samen kleiduiven schieten. Wij konden allebei goed schieten. Mathilde pakte gewoon een geweer en paf! Ze deed dan haar creatie uit en haar doorzichtige omslagdoek om. Die doek was wel vijf meter lang en zat altijd netjes opgerold in haar gouden Fred de la Bretoniertas. Ze knoopte hem om als een sarong. Dat ging allemaal heel netjes, haar kleding was heilig. Hier had ze naast haar creaties alleen zo'n doek om

WEEKEND ging met Mathilde Willink terug naar Zeeland, op zoek naar haar vader en moeder... In drie delen het zeer exclusieve verhaal over het de reis-in-het-verleden van Nederlands opzienbarendste vrouw sinds MATA HARI...

MATHILDE

deel I

Zeven is het geluksgetal van *het fenomeen* Mathilde Willink. Op de zevende maart werd haar ex-echtgenoot Carel Willink geboren. Zijzelf is jarig op de zevende van de zevende. Nu leven we in het jaar negentienzevenzeventig. Als we de wispelturige Mathilde mogen geloven zal ze in dit geluksjaar wederom in het huwelijk treden. Maar tot dan zal ze volgens onze ongeschreven wetten eigenlijk haar meisjesnaam moeten dragen. En die luidt: DE DOELDER. TILLY DE DOELDER om precies te zijn. WEEKEND-verslaggever Joop van Loon en fotograaf Paul Levitton reisden in gezelschap van Mathilde Willink naar Zeeland. Terug naar haar geboortegrond, op zoek naar haar onbekende moeder. In een driedelige serie, exclusief voor WEEKEND, brengen we het definitieve verhaal over de ware Mathilde Willink.

'De reis naar Zeeland was het begin van het einde'

"Het eerste boek dat ik over Mathilde schreef kwam voort uit de reis die ik met haar naar Zeeland maakte voor het weekblad *Weekend*. Ik zou voor dit blad één verhaal maken maar er was zoveel te vertellen dat het uiteindelijk drie afleveringen zijn geworden, het eerste deel verscheen op 30 juli 1977. We spraken af één dag naar Zeeland te gaan. Na veel uitstellen van Mathildes kant, haalden de fotograaf Paul Levitton, zijn assistent en ik haar op bij de Weteringschans. Ze was onopgemaakt toen we aankwamen. Het was een verschil haar zo te zien. Net als acteurs op het toneel had Mathilde zich altijd dubbel opgemaakt. Op een gegeven moment wen je daaraan, ik zag haar make-up niet meer. Zo was ze gewoon.

Verwend kind

Onderweg naar Zeeland at ze als ontbijt tien Marsen op. Achter in de auto lagen een stuk of vier creaties, die had ze nonchalant in de kofferbak geslingerd. Ze nam speciaal haar dieppaarse jurk mee om aan te doen bij het graf van haar vader. Onderweg zei ze dat ze geen zin had haar verjaardag te vieren. Achteraf gezien heb ik mij wel eens afgevraagd of dat al een teken was.

Op de veerboot was het een gekkenhuis. Mensen vroegen haar handtekening en overal om me heen hoorde ik: 'Kijk, Mathilde!' Daar fleurde ze zichtbaar van op.

Ze kon best zeurderig zijn. 'Waarde Joop, ik wil zó graag een iiiiiijijjsje...', jengelde ze als een verwend kind. We gingen op een terras zitten en kochten een bokaal ijs voor haar, die ze vervolgens op de Boulevard gulzig leepelde. Opnieuw kreeg ze aandacht van mensen die langsliepen, ze werd regelmatig aangesproken. Er waren ook mensen die niet op haar durfden af te stappen, die kwamen dan schoorvoetend

naar mij. Dan zei ik: 'Ga maar naast haar staan, ik maak wel een foto.' Mathilde was een schat, tegen iedereen vriendelijk.

Bizar

Eenmaal bij het kerkhof wilde ze zich eerst verkleden. De opzichter wist niet wat voor verschijning hij zag, hij had nog nooit van zijn leven van Mathilde Willink gehoord. In de aula mocht ze van creatie wisselen. Er stond een altaar met een kist met daarin een overleden persoon. Het was bizar, Mathilde naakt in die kapel naast die kist. Bij het graf van haar vader was Mathilde zeer geraakt. Haar blik op de foto die Levitton van haar maakte, zegt alles.

Rijdend door Zeeland kwamen we ineens langs een veld vol klaprozen. Het was mij niet opgevallen maar Mathilde riep: 'Hey! Bloemen! Bloemen!' Ik dacht nog: hoe kan dat nou, je gooit een bos rozen in de gracht, zegt op de landelijke tv dat je niet van bloemen houdt, maar je houdt er toch van? We zijn meteen gestopt en Paul heeft foto's van haar gemaakt midden in het klaprozenveld. Ze plukte een bosje, dat heeft ze voor haar moeder meegenomen.

Een heftige lading

Toen we vertrokken wist Mathilde dat het ons einddoel was naar haar moeder te gaan. Eenmaal in Zeeland had ze allerlei excuses. Ze was gespannen en zocht uitwegen om het bezoek uit te stellen. Ze wilde eerst een bezoek brengen aan haar oom, daarna aan haar zusje. Uiteindelijk kwamen we er, na allerlei omzwervingen. Eenmaal vlakbij werden wij allemaal zenuwachtig. Straks krijg je gedonder bij die moeder, komen er burens naar buiten en die zien dan zo'n paradijsvogel staan...

Het liep anders dan wij verwachtten. Haar moeder zag na jaren totaal onverwacht haar dochter

Mathilde. Nederlands bekendste muze, Zeeuws meisje, Het Fenomeen, levend kunstwerk, modekoningin van de jaren zeventig, muze en (ex)vrouw van Carel Willink, ambassadrice van Fong-Leng, mythe en mysterie.

Wie was Mathilde echt? In dit boek verschuift de focus van haar veel besproken mysterieuze dood en de laatste twee heftige jaren na haar scheiding met Willink, naar haar intrigerende leven. Behalve Mathildes biografie bevat het boek de zoektocht van Lisette de Zoete naar het leven van Mathilde en interviews met onder anderen Fong-Leng, Marte Röling, Joop van Loon, Imca Marina, Lotti en Maria Heyboer, Ger Lammens, Adrian Stahlecker en Mathildes zussen.

Niet eerder gepubliceerd beeldmateriaal, brieven en poëzie van Mathilde zelf verrijken deze bijzondere uitgave over een markante persoonlijkheid.

De succesvolle NPO Radio 1 / AVROTROS podcast *Mathilde's Mysterie* bracht haar weer onder de aandacht. Dit is de tweede, herziene druk, inclusief nieuw en uniek beeldmateriaal.

Lecturis

